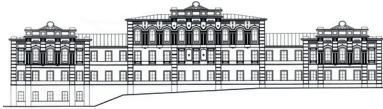

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

**КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ:
ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ**

**CULTURAL STUDIES AND SOCIAL COMMUNICATIONS:
INNOVATION STRATEGIES OF DEVELOPMENT**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(21–22 листопада 2024 року)**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
(November 21–22, 2024)**

У 2 частинах

Частина 1

**ПРИСВЯЧЕНА 95-РІЧЧЮ
ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ**

**DEDICATED TO THE 95TH ANNIVERSARY
OF KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE**

Харків, ХДАК, 2024

УДК [008+316.77] (063)
К90

Друкується за рішенням ученої ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 6 від 29.11.2024 р.)

Редакційна колегія:

Рябуха Н., д-р мистецтвозн., доц., в.о. ректора ХДАК, голова оргкомітету;
Соляник А., д-р пед. наук, проф., проректор з наукової роботи ХДАК;
Косачова О., канд. наук із соц. комунікацій, доц., голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДАК (НТСА ХДАК);
Мачулін Л., канд. філос. наук, ст. викл., зав. редакційно-видавничого відділу ХДАК;
Афенченко Г., канд. соціол. наук, доц. ХДАК;
Бірюва О., канд. іст. наук., доц. ХДАК;
Булах Т., д-р наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК;
Воскобойнікова Ю., д-р мистецтвозн., проф. ХДАК;
Коновалова І., д-р мистецтвозн., доц., зав. каф. теорії та історії музики ХДАК;
Коржик Н., канд. наук із соц. комунікацій, доц., декан факультету культурології та соц. комунікацій ХДАК;
Лисенкова В., д-р філос. наук, доц., зав. каф. мистецтвозн. ХДАК;
Любченко О., студ. ХДАК;
Мостова І., канд. мистецтвозн., доц., декан факультету хореографічного мистецтва ХДАК;
Попова-Коряк К., канд. юрид. наук, ст. викл. ХДАК;
Радько О., канд. психол. наук, доц. ХДАК;
Рибалко С., д-р мистецтвозн., проф. ХДАК;
Фесенко І., канд. філол. наук, доц. ХДАК;
Шартило М., аспірант ХДАК;
Шелестова А., канд. наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК.

К 90 Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку :
матер. міжнар. наук. конф., присвяч. 95-річчю ХДАК (21–22 листоп. 2024 р.)
У 2 ч. Ч. 1 / Харків. держ. акад. культури ; [під ред. доц. Н. Рябухи та ін.]. —
Харків : ХДАК, 2024. — 288 с.

УДК [008+316.77] (063)

© Харківська державна академія культури, 2024

рідною землею. Книжкова комунікація для вимушених тимчасових іммігрантів теж є засобом національного спілкування. Тут можуть стати в нагоді випробувані способи просвітницької роботи: виїзні книжкові виставки, пересувні книгарні, пересувні читальні, лекції, читання вголос, обговорення прочитаного, презентації та ін. Така форма комунікації зі скитальцями дає можливість ознайомити їх із творчим доробком вчених українського зарубіжжя, які упродовж усього свого перебування за кордоном відбивали в наукових працях реальну картину відношень Росії до України. Крім усього, спілкування з українською книгою — це ефективна протидія політиці русифікації, яка здійснюється Росією навіть за кордоном. Спілкування в книжному середовищі, яким є будь-яка бібліотека чи читальня, сприяє і зняттю у відвідувачів емоційної напруженості. Бібліотекар з інформатолога набуває рис бібліотекаря-психолога.

Радше за все, функціональний підхід як методологія емігрантології надасть можливість систематизувати розпорошену на сьогодні інформацію про людину-суб'єкта-скитальця як самостійний напрям; дослідити як об'єкт систему: людина-страждаець-суспільство-сутність явища. Пропонована нами концепція будується на основі того, що ці елементи є складовими об'єктивно наявного інформаційного суспільства як системи координат, у якій опиняється індивідуум — вимушений переселенець.

С. Шман

КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОСВІТНИЦЬКО-ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ШОУ «МАНІФЕСТ»

S. Shman

CULTURAL POTENTIAL OF EDUCATIONAL AND PROJECT ACTIVITIES OF HEIS OF UKRAINE ON THE EXAMPLE OF THE “MANIFEST” SHOW

Сучасні концепції проектування визначають вплив на формування навчально-виховної роботи у вищих мистецьких навчальних закладах, які спрямовані на формування творчого потенціалу студента та активної мистецької позиції, інтеріоризацію загальнолюдських цінностей. У зв'язку з парадигмою «освіта через все життя» відбувається переосмислення функцій професійної мистецької освіти. Проблема підвищення якості мистецько-професійної підготовки студентів, чия діяльність безпосередньо буде пов'язана із соціокультурними процесами, визначає необхідність посилення уваги до культурного потенціалу студентів мистецьких ЗВО.

Інтегративний компонент підготовки студентів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» «передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов» та впливає на формування ціннісних орієнтацій здобувачів мистецької освіти.

Сучасна гуманітарна наука репрезентує сукупність підходів до дослідження просвітницько-проектної діяльності, котрі розробляються як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями, які працюють у сфері філософії, мистецтвознавства, культурології, соціології, менеджменту тощо. Ключовою в контексті нашого дослідження стане колективна робота авторів Н. Араї Берріос (Івановської),

В. Шульгіної та О. Яковлева «Соціокультурне проектування в мистецтві: теорія та практика» (2018), у якій аналізується соціокультурне проектування в сучасний період як складна палітра самореалізації суспільства, індивідів та культури.

Щороку випускники мистецьких вузів поповнюють лави молодих артистів-виконавців. Ефективність їх професійної діяльності багато в чому залежить від того, чи був накопичений ними за час навчання в закладах освіти необхідний виконавський досвід. Пропонуємо виокремити загальний момент, що характеризує студентів мистецького навчального закладу: індивідуальна мистецька підготовка як засіб активізації навчального процесу та демонстрації його результатів. Прикладом може бути музично-циркове шоу «Маніфест», презентація якого відбулася 6–7 червня 2024 року в приміщенні Київського культурного кластеру «КРАКІВ» (м. Київ). Головний режисер шоу-програми — Ірина Герман, хореографи-постановники — Олексій Пастухов, Святослав Самойленко. Були задіяні звукорежисери — Юрій Колесник, Андрій Ворошилов, Юрій Давиденко; світлорежисери — Сергій Пономаренко, Дмитро Ешба, Сніжана Чеберяк; викладачі КМАЄЦМ, які допомагали в підготовці сольних номерів — Володимир Резнік, Дар'я Біляк, Дмитро Баннов, Дмитро Орел, Євгенія Пахомова, Єгор Водяхін, Інесса Львова, Ірина Піцур, Кристина Шелудько, Наталя та Юрій Позднякови, Олександр Горковенко. Крім цього, адміністратори проекту: Нікіта Бовдир, Олена Ілаш, Катерина Красовська, Юлія Довгопола, Євгенія Зеленюк; костюмери Наталя Баннова, Лідія Нагаївська; гример — Юлія Лисенко; оператори Дмитро Орел, Інесса Львова; монтажери зйомок — Леонід Семеняко, Юрій Слива, Микита Делюков. Генеральний продюсер музично-циркового шоу — Олександр Яковлев, виконавчий продюсер — Марія Шиндер. У шоу взяли участь понад 20 артистів балету, 16 акторів, два артисти-лялькарі, 18 артистів циркових жанрів, 11 артистів-вокалістів, усі вони студенти фахового коледжу, факультету сценічного мистецтва та факультету музичного мистецтва КМАЄЦМ.

Участь студентів КМАЄЦМ у музично-цирковому шоу «Маніфест» базується на аксіологічному, креативному та технологічному підходах. Вони передбачають чотири етапи: підготовчий, коли компоненти самореалізації формуються під керівництвом педагога; початковий, коли студенти під керівництвом педагога та головного режисера вибудовують основні елементи програми; основний, коли проектування відбувається у взаємодії «педагог — режисер — інші учасники», а реалізація в позанавчальний час; практично-виконавчий, коли студент реалізує концертну програму. На цих етапах реалізуються: принципи концентрації, активності в плануванні та реалізації творчих проєктів; системності під час всіх етапів проектування; методи — кооперація, створення творчих проєктів, евристичні питання, моделювання програми шоу.

Можемо констатувати, що система просвітницько-проєктної діяльності, побудована в КМАЄЦМ, охоплює взаємопов'язані підсистеми — організаційну, методичну та практично-виконавську. Форми здійснення цього виду діяльності дозволяють студентам з різним рівнем виконавчої підготовки, які навчаються за різними спеціальностями та напрямками, брати участь у її реалізації. Мистецька діяльність студентів КМАЄЦМ сприймається як найбільш повний прояв індивідуальних та професійних можливостей особистості, спрямованих на створення творчого продукту, що стає потужним культурним потенціалом України.

Ці важливі життєві навички є корисними зараз та будуть корисними для них у подальшому житті, особливо в умовах нестабільності.

Ігрові технології дозволяють створювати структуроване дозвілля, що допомагає дітям відчувати стабільність та порядок. У кризових ситуаціях структурованість і передбачуваність у діяльності дозволяють дітям почуватися в безпеці. За допомогою гри можна створити середовище, яке сприяє зниженню тривожності та забезпечує дітям відчуття захищеності, що є важливим аспектом їхньої психологічної підтримки.

Під час стресових ситуацій саме ігрові технології дозволяють дітям адаптуватися до змін у соціальному середовищі та підтримувати контакт із ровесниками й дорослими. Це допомагає дітям відчувати себе частиною спільноти, зберігати емоційний баланс та уникати почуття ізоляції. Крім того, такі заняття можуть проводитись із залученням психологів і педагогів, що сприяє адаптації дітей до нових умов.

Гра є важливим засобом для формування соціально значущих якостей у дітей, таких як емпатія, толерантність, взаємодопомога та повага до інших. У групових іграх діти вчаться взаємодіяти з однолітками, поважати особисті кордони та дотримувати правил, що допомагає закласти основи моральних і соціальних цінностей. Крім того, ігрова діяльність у дітей стимулює формування навичок критичного мислення, вміння брати на себе відповідальність за свої рішення.

Ігрові технології виступають інструментом психологічної підтримки, допомагаючи дітям зберегти позитивний настрій та витримку в складні часи. Гра дозволяє їм перемикає увагу з тривожних думок на позитивні емоції та створює умови для активного самовираження. Через гру дитина може краще зрозуміти свої почуття, що сприяє формуванню здорової психоемоційної стійкості.

Практичне застосування ігрових технологій у дозвіллі дітей під час воєнного стану підтверджує їхню ефективність у подоланні стресу та адаптації до нових реалій. Упровадження інноваційних методів у навчально-виховний процес може стати цінним інструментом для гармонійного розвитку особистості дитини та збереження її психічного здоров'я в кризових умовах.

Тому використання ігрових технологій у кризових умовах підтверджує їхню ефективність як засобу адаптації дітей до нестабільних обставин, забезпечуючи емоційну підтримку і сприяючи гармонійному розвитку особистості.